

УДК 681.3

Удосконалення управління проектами очищення акваторій від затонулих небезпечних об'єктів

Автори : *Блінцов В.С.¹, Грицаєнко М.Г.^{2, 1} Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова,² ГУ ДСНС України у Миколаївській області*

Згідно «Загальнодержавної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки», затвердженої Законом України від 7 червня 2012 року № 4909-VI, очищення акваторій від затонулих небезпечних об'єктів (ЗНО) належить до першочергових завдань держави та, зокрема, Державної служби з надзвичайних ситуацій України. Територіальне море та внутрішні водойми України до цього часу містять вибухонебезпечні та отруйні предмети часів Великої Вітчизняної війни. У повоєнний період у водах України з'вились затонулі об'єкти, які утворюють екологічну загрозу довкіллю. Тому приведення у безпечний стан цих акваторій вимагає сучасних підходів до підготовки і проведення таких морських операцій. Велику актуальність мають вказані роботи для Миколаївщини, де поблизу Кінбурнського півострова, острова Березань, акваторій поблизу морських транспортних шляхів, а також акваторій річок Південний Буг та Інгул виявлено значну кількість вибухонебезпечних та екологічно небезпечних об'єктів, які вимагають негайного знешкодження.

Завдання такого масштабу та значимості доцільно готувати і виконувати на принципах проектного менеджменту, оскільки їх новизна, організаційна, технічна та юридична складність унеможливають застосування традиційних організаційно-технічних заходів.

Багаторічний досвід авторів у роботах з очищення акваторій свідчить, що з позицій управління проектами склад і зміст фаз життєвого циклу таких проектів можна сформулювати наступним чином:

початкова фаза (ініціалізація проекту) – проведення підводної розвідки з метою пошуку ЗНО, їх попереднього обстеження й ідентифікації, документування та картографування; складання довідки про характеристики навколишнього природного середовища у районі підводних робіт з ЗНО; розробка статуту проекту очищення акваторії від ЗНО, який має включати формулювання мети проекту, інформацію про кінцеві результати проекту та критерії його оцінки; узагальнений опис предметної частини проекту з відображенням новітніх

[web-site: conference.nuos.edu.ua | email: conference@nuos.edu.ua; tel (+380512) 709444; 709105]

роботизованих підводних і надводних технологій, основні завдання проекту та попередні строки його реалізації; попередній бюджет та перелік учасників проекту ГА, основні вимоги до якості реалізації та основні ризики проекту (у першу чергу – ризики життю і здоров'ю учасників морських і сухопутних робіт з небезпечними об'єктами;

фаза розробки проекту передбачає детальну розробку всіх організаційних, технічних та правових складових проекту і підготовку до його реалізації; зокрема, спираючись на розроблені на попередній фазі ЖЦ новітні роботизовані підводні і надводні технології, тут виконуються базові науково-дослідницькі та проектно-конструкторські роботи по створенню нової та модернізації існуючої морської та сухопутної робототехніки та її приладового забезпечення, необхідного для ефективного виконання робіт по проекту очищення акваторій, розробляється план нейтралізації знайдених ЗНО з застосуванням технологій знищення на місці, консервації на морському дні чи підйому на поверхню з метою транспортування й нейтралізації на суші, розробляються заходи щодо удосконалення законодавчо-нормативної бази як складової управління проектами очищення акваторій від ЗНО;

фаза реалізації (виконання) проекту очищення акваторій від ЗНО передбачає реалізацію всіх запланованих на попередній фазі ЖЦ заходів по проекту; тут виконується підводний допошук, ідентифікація та документування ЗНО та їх нейтралізація з застосуванням технологій знищення на місці, консервації на морському дні чи підйому на поверхню з метою транспортування й нейтралізації на суші (за новітніми морськими та сухопутними роботизованими технологіями); на цій фазі практично застосовуються розроблені матеріально-технічні ресурси проектів очищення акваторій (пошукові прилади, маніпулятори тощо) та перевіряються практикою морські та сухопутні роботизові технології їх використання;

фаза контролю за виконанням проектів очищення акваторій від ЗНО передбачає жорсткий контроль за організацією морських та сухопутних традиційних та роботизованих технологій; тут контролюються як власне процеси знешкодження ЗНО, так і повнота їх виконання (контроль якості очищення акваторій);

фаза завершення проекту очищення акваторій від ЗНО передбачає підведення підсумків проекту та оцінювання його ефективності. Окремо розглядається питання ефективності застосування створених засобів роботизації морських та сухопутних робіт та формулюються пропозиції щодо удосконалення їх технічних характеристик та технологій застосування.

Зазначимо, що викладений зміст фаз життєвого циклу проектів очищення акваторій від ЗНО є орієнтовним, оскільки його прикладна сторона суттєво залежить від характеристик конкретної акваторії та властивостей ЗНО. Проте, на думку авторів, доцільним є створення

[|web-site: conference.nuos.edu.ua](http://web-site: conference.nuos.edu.ua) | email: conference@nuos.edu.ua; tel (+380512) 709444; 709105|

спеціалізованої організаційної структури для виконання таких робіт та створення мобільного технічного комплексу для практичного виконання завдань зазначеної загальнодержавної цільової програми.